

בס"ד, י"ב טבת התשפ"ו

זבחים ק"ט – הגדרת איסור העלאה בחוץ, דין צירוף בשר ואימורים, ושיעור הקטרה בחוץ

שאלות:

1. דותן הקריב מחוץ לעזרה קרבן שנטמא האם הוא חייב כרת?

על איזה קדשים חייבים בהעלאה מחוץ לעזרה

המשנה אומרת שגם קדשים כשרין וגם קדשים פסולין שהיה פסולם בקודש והקריבו אותם בחוץ – המקריב חייב (מאחר שאם הם עלו על המזבח בפנים הם לא ירדו, זה נחשב שזה מתקבל בפנים וחייבים עליהם אם מקריבים אותם בחוץ). המשנה גם אומרת שמי שמעלה בחוץ, כזית שמורכב מחצי זית מהעולה וחצי זית מהאימורים שלה (מה שנחשב אימורים בקרבנות חטאת שלמים וכדומה, כמו יותרת הכבד) – הוא חייב כי כל העולה כולה כליל עולה למזבח.

○ הרחבה לכל סוגי הקדשים: הברייתא מפרטת איך לומדים מהפסוקים שכל הקדשים הם בכלל האיסור להקריב בחוץ:

- הפסוק "אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זֶבַח" מלמד על עולה וזבח (הכולל אימורי אשם, חטאת, קדשי קדשים וקדשים קלים).
- הפסוק "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֲנוּ" בא לרבות את הקומץ, הלבונה, הקטורת, מנחת כהנים, מנחת כהן משיח, והמנסך שלשת לוגין יין ושלשת לוגין מים. כל אלו הם כל הבא לפתח אהל מועד (כל דבר שמוקרב על המזבח).

○ הרחבה לקדשים פסולים: הפסוק "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לְדִי" – בא לרבות קדשים פסולים (כגון הלן, היוצא, הטמא, שנשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו, וקרבנות שנעשתה בהם טעות בעבודתם), כלומר כל המתקבל בפתח אהל מועד (שהיה פסולו בקודש, שאם עלה על המזבח הוא לא יורד, אז הוא נחשב ראוי להעשות) – חייבין עליו בחוץ.

2. שליו הקריב מחוץ לעזרה חצי כזית של בשר וחצי כזית חלב מבשר השלמים, הוא חייב כרת?

צירוף בשר ואימורים בקרבנות שונים

המשנה אומרת שהמעלה כזית מן העולה ומן האימורים בחוץ – הוא חייב. הגמרא דנה במשמעות הדין הזה לגבי סוגי קרבנות שונים (עולה מול שלמים) וחייבים נוספים כמו פיגול, נותר וטמא.

- הגמרא מביאה ברייתא שמוסיפה דין נוסף: רק בעולה ואימוריה מתקיים צירוף לכזית, ורק עליהם חייבים משום פיגול, נותר וטמא.
- הגמרא מקשה: ממשנה מסכת מעילה שכל הפגולין מצטרפים וכל הנותרים מצטרפים.
- הגמרא מתרצת שאין סתירה, כי יש הבדל בין מחשבת פיגול לעומת אוכל פיגול:
- אומנם דברים שהתפגלו (אוכל פיגול), גם אימורים וגם בשר של קרבן, מצטרפים. מה שלא מצטרף בקרבן שאינו עולה (למשל שלמים) הוא מחשבת פיגול, כי על האימורים

המחשבה היא להקטיר ועל הבשר המחשבה היא לאכול, בעוד שבעולה הכל עולה על המזבח. ולכן חצי כזית פיגול מהבשר וחצי כזית פיגול מהאימורים מצטרפים במחשבה בעולה בלבד.

○ לגבי דין נותר וטמא:

- התירוץ הוא שהם מצטרפים כשהם בפועל נותרו (אוכל נותר), ולא הקטירו או אכלו אותם כשעבר הזמן של הקרבן.
- אבל הם לא מצטרפים כשניתותרו (כלומר כשכל הקרבן אבד או נשרף) ונשאר רק חצי כזית בשר וחצי זית אימורים. שלדעת **רבי יהושע** שהמשנה כשיטתו לא זורקים עליהם את הדם (כי כשאין בשר אין דם), ולכן הוא לא חייב עליהם משום נותר ומשום טומאה (כמו שאומרת הגמרא במנחות שמה שלא נותר לטהורים לא חייבים עליו משום טומאה).
- והברייתא מוסיפה בדעת **רבי יהושע** שעל מנחת נסכים שבאה בגלל הזבח, לא זורקים בשבילה את הדם כשהזבח אבד.

3. בני כהן הקטיר בחוץ כזית של קומץ מנחה הוא חייב?

הקטרת קומץ מנחה ולבונה בחוץ

המשנה אומרת שהקומץ והלבונה (של מנחה), והקטורת ועוד מנחות למיניהן, שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ – לדעת **תנא קמא** חייב, כי **תנא קמא** סובר שכזית נחשב שיעור שלם ולא חסר לעניין הקטרה. **רבי אליעזר** פוטר עד שיקריב את כולן (לגבי עולה במשנה הקודמת **רבי אליעזר** לא חולק שהקטרה שלמה היא בכזית, כי הכפרה היא לא תלויה בהקטרה הזאת אלא בזריקת הדם).

○ דינים נוספים במשנה:

- אם הקטיר מכל אלו כהלכה בפנים, ונשאר מהם כזית שהקריב אותו בחוץ – כולם מודים שחייב (כי זה נחשב שלם, כי שיעור הקטרה הוא בכזית כשכל השאר הוקטר בפנים).
- מנחות שנפסלו על ידי זה שהם נחסרו ואבד חלק מהם לפני ההקטרה – לא חייבים על הקטרה שלהם בחוץ.
- והגמרא מנסה לברר את המחלוקת של **רבי אליעזר** ו**חכמים** במשנה:
  - הגמרא מביאה ברייתא שאומרת שהמקטיר כזית בחוץ חייב, כי גם בפנים בסופו של דבר זה שיעור ההקטרה שיוצא בו הציבור ידי חובה (וגם **רבי אליעזר** מודה בזה כמו שאומר **רב**).
  - על זה מקשה **רבי זירא**: איך יכול להיות ש**רבי אליעזר** מודה שבהקטרה בפנים יוצאים בכזית, אם בחוץ הוא דורש שיעור שלם יותר גדול בשביל לעבור על הקטרה בחוץ?
  - ועל השאלה הזו שבברייתא כולם מסכימים, ובמשנה חולקים, הגמרא מביאה שלושה תירוצים, של **רבה**, **אביי** ו**רבא**:
  - **רבה** אומר שהברייתא מדברת על הקטרה בהיכל, שהייתה בכל יום, שאין לה שיעור מהתורה, ולכן השיעור הוא בכזית (וכולם מודים). הם נחלקו במשנה לגבי הקטרת של

יום הכיפורים (הקטרה דפנים) שיש בה שיעור "מלא חפניו": רבי אליעזר סובר שזה שיעור בדוקא ולכן הוא פוטר בחוץ על כזית. וחכמים חולקים.

- דחיית אביי ולימוד פנים מחוץ: אביי דוחה את החילוק (כי "חקה" כתובה בפרשת יום הכיפורים, והשיעור מעכב). לכן אביי אומר שהם חולקים על הקטורת של יום הכיפורים שעשאה בחוץ: חכמים לומדים קטורת פנים מקטורת של ההיכל (מהחוץ), ולכן חייבים גם בכזית; רבי אליעזר סובר שלא לומדים ולכן הוא דורש את כל השיעור בשביל להתחייב בחוץ.
- רבא דוחה את לימוד פנים מחוץ של אביי הוא מביא ראיה שאפילו חוץ מחוץ לא לומדים (כמו שלא מחייבים על ניסוך פחות משלשת לוגין בחוץ), וכל שכן שהם לא ילמדו את הקטורת של הפנים (הקדושה יותר) מהקטורת של ההיכל (חוץ).
- לכן רבא מתרץ: שגם הברייתא וגם המשנה מדברים על קטורת של ההיכל (ששיעורה בכזית ולכן כולם מודים בברייתא שיוצאים ידי חובה בכזית).
המחלוקת במשנה היא, כשהכניס שני חצאי פרס בכלי (קבעינהו במנא) – רבי אליעזר פוטר במקרה שהוא לא מקטיר את הכל, כי הוא סובר שהקביעות הזאת של הכלי היא משמעותית ולכן חסרון פוסל בפנים, וממילא לא חייבים עד שיקטיר בחוץ את הכל, וחכמים מחייבים משום שקביעת הכלי היא דבר לא משמעותי.